

Rëndësia e globalizimit në zhvillimin ekonomik, rasti i Kosovës

Vjollca V.Hasani**

Përmbledhje

Globalizmi është bërë fjala më e përdorur në çdo kohë dhe në çdo kontekst, në diskurset ndërkombëtare zyrtare dhe jozyrtare në kontekstin e ndërvarësisë së ekonomisë dhe kombeve.

Globalizimi ka evoluar me kalimin e kohës. Globalizimi ka filluar të jetë i rëndësishëm që prej përfundimit të luftës së ftohtë dhe ka përshpejtuar çlirimin e shpejtë të ekonomive në zhvillim.

Globalizimi nuk është një fenomen thjesht bashkëkohor. Sipas Chanda:"i punuar në heshtje për mijëra vite pa iu dhënë një emër".

Vërtet, proceset e globalizimit po evoluojnë vazhdimisht, të shtyrë nga aspiratat ekonomike të miliona rreth globit-sa më shumë njerëz të përfshirë aq më shpejt ndodh globalizimi.

Qëllimi i këtij studimi është që të analizohen efektet e globalizimit të përcaktuara në integrimin e aktiviteteve ekonomike, kryesisht përmes tregjeve, në qëndrueshmërinë ekonomike dhe globale, karshi konkurrencës në sektorin e Bashkimit Evropian.

Globalizimi ka hapur mundësi të reja për një zhvillim të gjerë në mbarë botën. Megjithatë, kjo nuk është duke u zhvilluar në mënyrë të barabartë, sepse disa qarqe janë duke u integruar në ekonominë globale më shpejt se të tjerët me dëshmi të rritjes së shpejtë dhe varfërisë së reduktuar.

Për konsekuencë, një koncept kuadri koherent analitik është përdorur përgjatë studimit.

Studimi përbëhet nga një rishikim i literaturës dhe një vlerësim nga faktorët kryesorë të globalizimit.

Fjalë kyç: Globalizmi, tregjet ndërkombëtare, konkurrenca e tregjeve të Bashkimit Evropian, zhvillimi global i ekonomive të vendeve në zhvillim.

* Vjollca V. Hasani - Fakulteti Ekonomik, BPrAL AAB, Prishtinë.
vjollca.hasani@universitetiaab.com

Hyrje

Globalizimi, një term i përdorur në mbarë botën, nuk është më një koncept i ri ose dukuri e re në shkrimet akademike dhe botën e biznesit si të shkencëtarë socialë, gazetarë, analistë të biznesit, teoricienëve të menaxhimit, etj.

Koncepti ka gjetur shprehjen sot në të gjitha gjuhët e mëdha të botës. Globalizimi nuk është një fenomen thjesht bashkëkohor.

Shumë studiues tani e njohin globalizimin në kuptimin ekonomik, social dhe kulturor me 'shoqërinë e vet globale' .

Duke menduar për bashkimin dhe ri-formësimin e botës në një fshat global dhe përshkrimin e dinamikës së marrëdhënieve politike dhe ekonomike brenda, ajo përbën thelbin dhe zhvillimin e fenomenit të ri-globalizimit.¹

Zhvillimi, megjithatë, edhe pse një koncept multi-dimensional, ka të bëjë me një normë prej ndryshimit në një drejtim të caktuar. Ndryshime këto në teknologji, në aspektin social, ekonomik dhe politik të jetës që çon njeriun kah një jetë e lumtur. Ajo është e lidhur ngushtë me konceptin e globalizimit.

Zhvillimi si një koncept ka tërhequr përkufizime dhe interpretime të shumta në mesin e dijetarëve dhe shkrimtarëve, megjithëse ai trajton procesin e transformimit të një shoqërie, në aspekt pozitiv. Prandaj është me vend që të kuptohen globalizimi dhe zhvillimi si dy koncepte të gjëra për transformim.

Pyetja që mund të kërkohet pastaj duhet të jetë që të dy konceptet praktikisht të dërgojnë në tjetrin? – Apo ato janë koncepte komplementare për çfarëdo përparimi në çdo shoqëri?!

Të gjitha llojet e bizneseve janë duke përjetuar prirje drejt globalizimit, kjo në thelb ilustron mënyrën në të cilën globalizimi bashkëkohor lidh komunitetet nga një rajon i botës në zhvillim në një tjetër kontinent.

Prandaj, ideja e globalizimit sillet rreth realiteteve të tjera të reja dhe terminologjisë si: teknologjia informative, liberalizimi i tregtisë,

¹ Corresponding Author: Dr. Gbenga Lawal, Department of Political Science, Olabisi Onabanjo University, Ago-Iwoye, Ogun State, Nigeria

konkurrenca ekonomike ose ndërmarrjet të lira dhe të një politike emergjente me strukturë / sistem që ka njerëz të orientuar/, etj.

Globalizimi dhe Zhvillimi: Disa analiza konceptuale

Globalizimi do të thotë gjëra të ndryshme për njerëz të ndryshëm dhe kështu ajo është përdorur në mënyra të ndryshme në literaturë. Përndryshe, kuptohet edhe si një proces i integrimit jo vetëm në ekonominë e kombeve, por edhe kulturën e tyre, teknologjinë dhe qeverisjen.

Më shumë, në mënyrë eksplicite, ndoshta, kjo i referohet një procesi të rritjes ekonomike, rritjes së ndërvarësisë ekonomike dhe thellimit të integritimeve ekonomike midis vendeve të botës. Ajo është e lidhur jo vetëm me përhapjen dhe vëllimin e transaksioneve ndërkufitare ekonomike por edhe me organizimin e aktiviteteve ekonomike të cilat shtrihen në kufijtë kombëtar.

Me fjalë të tjera, ajo i referohet integrimit në rritje të ekonomive veçanërisht nëpërmjet flukseve të tregjeve financiare nga e gjithë bota.

Ndarja e kufijve si barriera ndaj shfrytëzimit ekonomik që globalizimi përfaqëson do të thotë se, çdo vend i kësaj bote, i pasur, i zhvilluar apo i varfër, apo në zhvillim do të kenë qasje në çdo vend tjetër. Kjo është që kombet më pak të zhvilluara të kenë qasje në tregjet e vendeve të zhvilluara në mënyrë të pakufizuar dhe anasjelltas.

Kjo ka ngritur aq shumë pyetje dhe debate për subjektin e fuqisë së shtetit dhe rëndësinë e vazhdueshme të parimeve të pavarësisë, të sovranitetit dhe të kuptuarit të marrëdhënieve ndërkombëtare. Ndërkohë, fjala globalizim, e cila është përdorur në shumë mënyra, ka formuar në të vërtetë burimin e konfuzionit dhe polemika të ngulitura në të kuptuarit e/apo problemin e zotërimit të plotë të asaj që termi sugjeron.²

² Sakellariopoulos T., *Yperethnikes koinonikes politikēs tin epoxi tis pagosmiopoihsēs (Supra National Community Policies in the Globalization Era)*, pg.37, Kritiki, Athens 2001.

Padyshim, disa e perceptojnë globalizimin si një proces të integritimit në rritje në botë, ekonomi si pozitive (shpëtim), të tjerët e shohin atë si negative (dënimi) në drejtim të modelit të zhvillimit të pabarabartë.

Megjithatë, përtej të kuptuarit të përgjithshëm, konceptimi i një intensifikimi të perceptuar të ndërlidhshmërisë globale ka një mosmarrëveshje të konsiderueshme në lidhje me dinamikën dhe karakteristikat e saj.

Zhvillimi ekonomik

Zhvillimi ekonomik përfshin përdorimin e duhur dhe adekuat të burimeve të një vendi në mënyrë që me efikasitet të rrisin produktivitetin për përmirësimin e mirëqenies së popullit, me përdorimin e aplikimit të teknologjisë dhe shkencës moderne, të cilat përfshin arsimimin masiv, rend politik, menaxhim efikas të burimeve njerëzore dhe materiale, etj.

Por në fushën e zhvillimeve ekonomike botërore (globalizimi), Levitt, kishte përdorur shprehje që karakterizojnë ndryshimet e mëdha që kanë ndodhur gjatë dy dekadave të fundit në ekonominë ndërkombëtare - difuzion i shpejtë dhe i përhapur në botën e konsumit, të prodhimit dhe të investimeve, shërbimeve, kapitalit dhe teknologjisë".³

Shfaqja e një ndarjeje të re asimetrike ndërkombëtare të punës së bashku me shpërndarje më të madhe të aktiviteteve ekonomike, me regji të planifikimit të korporatës strategjike që ka zëvendësuar përpjekjet qeveritare ose shtetërore në vende të ndryshme, është përdorur edhe në drejtim të erozionit të dominimit pas luftës ShBA, në ekonominë botërore nga ana e konkurrencës në rritje të Evropës Perëndimore dhe rritjes së sferave rajonale apo ndikimit.

Andaj, kemi një rënie, duke u larguar nga ekonomia e komanduar në veçanti në kontekstin e rënies së ekonomisë së centralizuar drejt

³ Theodore Levitt, "The globalization of Markets" in Kontron, A. M. Sunrise... Sunset. Challenging Cataloging in Pub. Data. Canada.

ekonomisë së tregut, duke përjetuar një përhapje në mbarë botën e kapitalizmit.

Me kalimin e kohës është kuptuar se vendet në zhvillim të botës, janë padyshim më shumë se të zhvilluara.

Për këtë arsye, sugjerohet që vendet në rajon dhe botë, që janë në gjendje të integrohen në ekonominë globale, nuk mund të përfitojnë nga tiparet që nxisin rritjen e globalizimit.

Globalizimi, sipas Obadan, nënkupton integrim në rritje të tregjeve ndërkombëtare për mallra, shërbime dhe kapital që sjell ndryshime të dukshme në fytyrën e ekonomisë botërore e cila shpesh përshkruhet si gravitim drejt një fshati global⁴ dhe më tej. Këto ndryshime vërehen në madhësitë dhe strukturat e tregtisë në mallra dhe shërbime, lëvizjet e kapitalit, fitimet e produktivitetit dhe efikasitetit që janë ngasje për rritje dhe krijimin e vendeve të punës në vendet industriale dhe mundësi për të eksportuar industrializimin e udhëhequr në vendet me të ardhura të mesme.⁵

Ky pohim është gjithashtu në përputhje me thënien e Jacobson se "ekonomia e re botërore që ka dalë në bazë të globalizimit karakterizohet nga një vëllim i jashtëzakonshëm dhe ritëm i flukseve ndërkombëtare të kapitalit dhe një strukturë në të cilën prodhimi dhe tregtimi i mallrave dhe shërbimet janë të integruar përmes kufijve kombëtarë".⁶

Procesi i globalizimit është duke luajtur një rol vendimtar në përpjekje të përcaktimit të tregtisë dhe marrëdhënieve të tjera të jashtme ekonomike dhe të strategjisë për zhvillimin kombëtar.

Për këtë qëllim globalizimi është bërë edhe më intensiv, me konkurrencë ekonomike mes kompanive dhe vendeve që ofrojnë edhe më shumë impuls të marrëdhënieve ndërkombëtare dhe të politikës së brendshme.

⁴ Mike I. Obadan, 1999. "Features and Implications of Globalization", *Nes NewsLetter*; Vol. 40. 1 June 99.

⁵ Ibid.

⁶ Jacobson, Larry: *Is the Economy draining us all; "The Boy Behind the Gate: How his dream of sailing around the world became a six-year odyssey of adventure, fear, discovery, and love"* - Jan, 2011.

Përsëri qëllimi, niveli i barabartë ose pabarabartë për fituesit parasheh të gjitha situatat duke përfshirë zgjerimin e hendekut mes atyre që janë në gjendje të korrin përfitimet e globalizimit dhe atyre që kanë mbetur prapa.

Përsëri nuk duhet të jetë universale shpërndarja e aktiviteteve ekonomike, me fjalë të tjera aktivitetet duhet të inkurajohen në mes të sektorit rural dhe sektorit urban.

Sasia e vogël e tregut dekurajon investimet dhe kjo kufizon edhe më tej mundësitë për punësim, duke përkeqësuar edhe më tepër gjendjen ekonomike të popullatës vendase.

Globalizimi i vendeve në tranzicion - Rasti i Kosovës

Së fundi kemi një fazë të re në globalizimin e pushtetit shtetëror perëndimor.

Paradoksisht kjo është në zhvillim, pavarësisht nga mungesa e një vullneti të qartë politik nga liderët perëndimorë për të zhvilluar institucionet e tyre shtetërore në mekanizma të qarta të udhëheqjes globale dhe menaxhimit.

Udhëheqësit perëndimorë kanë zhvilluar një retorikë në rritje të përgjegjësisë globale, por ka një ngurrim të madh për të krijuar burime reale apo menduar për zhvillimin e institucioneve globale dhe për format e ndryshimeve globale sociale të cilat mund të ofrojnë stabilitet më të madh.

Përfituesit më të mëdhenj të globalizimit janë padyshim shtetet me ekonomi dhe teknologji më të zhvilluar. Ky përfitim vjen nga fuqia e tyre për të determinuar marrëdhëniet me shtete të tjera dhe vetë procesin e globalizimit.

Kosova është një vend i cili ofron shumë mundësi për investime, ka një pozitë të mirë strategjike, është vend në Eurozonë, që e ka popullatën më të re në Evropë dhe ka taksa të ulëta dhe kosto-efikase të fuqisë punëtore.

Sistemi bankar është një nga më të qëndrueshmet në rajon dhe privatizimi i ndërmarrjeve publike është në progres që sjell shumë mundësi të mëdha për investitorët e huaj.

Sot, Kosova ka më shumë se 3000 kompani të huaja dhe në pronësi të përziera. Ky investim është përhapur nëpër një gamë të gjerë të sektorëve të biznesit, si dhe investimet në pronësi publike si aktiveve të shitura nga qeveria si pjesë e programit të privatizimit. Përveç kësaj, Kosova gëzon së fundi përfshirjen në qasje të lirë doganore në Bashkimin Evropian dhe Shtetet e Bashkuara përmes BE-së.

Preferencat autonome tregtare dhe sistemi i përgjithësuar i preferencës i lejon të gjithë investitorët për të eksportuar në BE dhe ShBA pa asnjë tarifë doganore.

Rritja ekonomike dhe zhvillimi gjithë ashtu burojnë nga akumulimi i kapitalit fizik (investime), kapitalit njerëzor (punës) dhe avancimit teknologjik.

Megjithatë, eksperiencia e vendeve që kanë rritur prodhimin më të shpejtë tregon rëndësinë e krijimit të kushteve të nevojshme që janë të favorshme për rritje afatgjatë të të ardhurave për kokë banori, me fjalë të tjera stabiliteti ekonomik, ndërtimin institucional dhe reforma strukturore, etj, janë aparate shumë të rëndësishme për ndihma financiare dhe teknike më afatgjate, për të financuar investime të mëdha në infrastrukturën fizike dhe sociale në Kosovë, të cilat janë vendimtare për tërheqjen e investimeve private.

Në terma të gjerë, parakusht minimal që të zë rrënjë procesi i globalizimit dhe të jetë i dobishëm një vend duhet të përfshijë sistemin bankar që lubrifikon procesin ekonomik përmes ndër-financimit efektiv, sistemi liberal, sinqeritetin dhe praktikën demokratike, sektori privat i fortë i motivuar nga fitimet e moderuara, qytetarë vigjilentë që mbajnë qeverinë në gishtërinj dhe një ekonomi në rritje.⁷

Për këtë qëllim, nuk ka nevoja të përshtatshme për ofrimin e stimujve të përshtatshëm për rritjen e prodhimit dhe produktivitetit të sektorit real të ekonomisë për të mundësuar ekonominë të përballet me sfidat e globalizimit.

⁷ Third World Economic Trends&Analysis. N. 329, 16-31 August, 2009.

Përveç masave fiskale, furnizimi i infrastrukturës të tillë si, rrugë të mira, të energjisë dhe ujit janë ndër kushtet më të domosdoshme për tërheqjen e investitorëve të huaj dhe për të ulur koston e prodhimit.⁸

Kosova për vite të tëra është kritikuar nga mekanizmat ndërkombëtarë për ambient të pafavorshëm biznesor, ndërsa sipas ekspertëve të çështjeve ekonomike edhe tani nuk ka arritur të përmirësojë klimën afariste.

Ajo që e bën këtë klimë biznesore të pafavorshme, sidomos për investime të huaja sipas ekspertëve të ekonomisë, është burokracia, procedurat e tepërta për fillimin e një biznesi si dhe sundimi i ligjit.

Përmirësimi i klimës së biznesit në Kosovë është element esencial për inkurajimin e investimeve të jashtme.

Në politikën globale sot është e padiskutueshme tendenca e procesit të globalizimit, që si e tillë është ngadaltë por me siguri e dominuar nga zhvillimet brenda dinamikës politike në botë me qëllim të marginalizimit të mundshëm si formë tradicionale e organizimit dhe menaxhimit të jetës së qytetarëve.

Në interesin kombëtar të vendit tonë nuk është nënshtrimi dhe izolimi por hapja e brendshme dhe demokratizimi i marrëdhënieve shoqërore.

Në fakt, këtu në Kosovë është më se e nevojshme që të punohet në ndërtimin e institucioneve të pakorruptuara, ku vetëdija racionale do të rritet me veti të veçantë si vlerë e procesit të globalizimit.

Sidoqoftë, ekspertët vendorë të ekonomisë konsiderojnë se niveli aktual i investimeve të huaja vlerësohet të jetë i pamjaftueshëm karshi mundësive të mëdha që ofron ekonomia e Kosovës.

Një ndër politikologët e teorisë normative, John Rawls, thekson se prosperiteti i një vendi nuk varet nga resurset natyrore por nga mundësia e njerëzve që t'i zhvillojnë talentet e tyre.

Në këtë situatë Kosova ndonëse ka pasuri nëntokësore, territor dhe fuqi të vogël si shtet dhe popullsi të re, megjithatë, këta faktorë nuk janë edhe përcaktues të zhvillimit në rrafshin shoqëror në përgjithësi dhe në rrafshin ekonomik në veçanti.

⁸ ibid

Sa i përket zhvillimit ekonomik të Kosovës shpeshherë merret si përparësi fakti që popullsia jonë në përqindje më të madhe është e re, dhe kjo do të merret si katalizator i zhvillimit dhe rritjes ekonomike.

Duke u nisur nga teoria normative dhe praktikrat e shteteve të tjera, që Kosova të ketë sukses në zhvillimin e gjithëmbarshtëm në epokën e globalizimit duhet të ketë një strukturë të drejtë shoqërore.

Fakti se Kosova lidhet me regjimet e krijuara nga Bashkësia Evropiane, rregullat në BE krijojnë një shoqëri evropiane të aftë të përballet me sfidat e globalizimit.

Prandaj, duke e ndjekur këtë rrugë të BE, gjithmonë sipas marrëveshjes së Lisbonës,⁹ mund të arrijmë një strukturë shoqërore të bazuar në drejtësi si dhe zbatimin e praktikave më të mira.

Efektet e Globalizimit

Gjithnjë në rritje fluksi i trafikut ndërkufitar në drejtim të parave, informacionit, njerëzve dhe teknologjisë sikur nuk ka të ndalur.

Disa argumentojnë se kjo është një situatë klasike të pasurve për t'u bërë edhe më të pasur, ndërsa të varfëritë më të varfër ndërsa standardet globale të jetesës janë rritur në përgjithësi, siç zë rrënjë industrializimi në vendet e treta të botës, ato kanë rënë në vendet e zhvilluara. Sot hendeku midis vendeve të pasura dhe të varfërve është zgjeruar, siç është hendeku mes të pasurve dhe të varfërve brenda këtyre vendeve.

Nga shumë analistë pohohet se globalizimi po e mbytet Evropën, ashtu siç është spastruar tashmë pjesa më e madhe e klasës së mesme amerikane.

Spanja dhe Greqia po përballen me kriza ekonomike, që shumë kombe të tjera evropiane e shohin në horizontin e afërt këtë situatë: punëtorët emigrantë në moshë janë në pension me paketa të shëndetshme të përfitimit, por punëtorët e rinj të cilët po paguajnë për këto përfitime nuk janë duke bërë diçka për të ardhurat (ose duke paguar taksat) të bëra nga prindërit e tyre.

⁹ http://europa.eu/lisbon_treaty/full_text/index_en.htm

Globalistë / korporatists / konzervatorë të tregut të lirë dhe avokatët thonë se kjo është një mundësi e madhe për t'i shkurtuar përfitimet për të vjetrit (dhe për rininë në të ardhmen) duke i çuar kështu buxhetet e vendeve përsëri në ekuilibër.

Nga ditët e Adam Smith, ekonomia klasike vuri në dukje se prodhimin dhe plasimin janë vetëm dy mënyra për të krijuar pasuri.¹⁰

Homogjenizimi i botës është tanimë tjetër rezultat, me të njëjtin brand-dyqane kafesh në çdo qoshe dhe të njëjtat kioske, në dukje, në çdo qytet në çdo vend. Kështu, derisa globalizimi ka promovuar kontaktet dhe shkëmbimin mes kulturave ajo gjithashtu ka tendencë për t'i bërë ato më shumë të ngjashme me njëra-tjetrën.

Deri në gjetjen e një zgjidhje më të mirë, arsimit, fleksibiliteti dhe përshtatshmëria janë çelësat për të mbijetuar. Deri më tani e vetmja përgjigje që politikanët dhe liderët e biznesit dakordohen në çështjet e globalizimit të tregut ndërkombëtar është vlera e një fuqie punëtore të arsimuar, fleksibël dhe e adaptuar.

Kritikët e globalizimit thonë se ai dobëson sovranitetin kombëtar dhe lejon vendet e pasura për të transportuar punët e brendshme të huajt ku fuqia punëtore është shumë më e lirë. Cila është historia e vërtetë mbi globalizimin? Kjo varet shumë nga perspektiva personale.

Ndikimi kryesor i globalizimit në 30 vitet e fundit ka ulur barrierat mbrojtëse në tregti që vendet për shekuj e kanë përdorur për të siguruar ekonominë e tyre lokale si të vet-mjaftueshme për të transportuar prodhimin (krijimi i pasurisë) nga vendet e zhvilluara në vendet në zhvillim. Korporatat transnacionale e duan këtë sepse në vendet me kosto të ulët të punës dhe rregulloreve mjedisore dhe sigurisë kjo është më e dobishme për prodhimin e produkteve.

Së pari, ajo duket si një marrëveshje e mirë për konsumatorët në vendet e zhvilluara, mallrat janë më të lira, por më shumë se një dekadë, apo dy ose tre, krijimi i pasurisë së patundshme është reduktuar dhe mbetja e pasurisë së vjetër është shpenzuar, kombet e zhvilluara po bëhen progresivisht të varfra dhe më të varfra. Në të njëjtën kohë, kombet e zhvilluara bëhen edhe më të pasura, sepse ato janë vende që prodhojnë pasuri të vërtetë

¹⁰ Adam Smith. "Wealth of Nations" 1776.

Kjo na shpie përsëri në Spanjë dhe Greqi - dhe problemin e të gjitha vendeve të zhvilluara, duke përfshirë ShBA. Për sa kohë globalizmi vazhdon me intensitet, korporatat trans-nacionale dhe CEO-të e tyre do të vazhdojnë të bëhen edhe më të pasur. Por, më e rëndësishmja, ata me kalimin e kohës synojnë të fitojnë pushtet politik që vjen me kontrollimin e ekonomive.

Përfundim

Mund të theksohet si përfundim se bota është në rritje të shpejtë dhe duke u zhvilluar në një njësi të vetme botërore, për t'u njohur ndryshe si fshat global, në vazhdim e sipër procesi i globalizimit është një funksion i drejtpërdrejtë i zhvillimit kombëtar.

Përveç tjerash, globalizimi është tendencë e fondeve të investimeve dhe bizneseve për të lëvizur përtej tregjeve të brendshme dhe kombëtare në tregjet e tjera në mbarë globin duke lejuar të bëhen të ndërlidhura me tregje të ndryshme.

Përkrahësit e globalizimit thonë se ai ndihmon vendet në zhvillim, duke u kyçur me vendet e industrializuara shumë më shpejtë me anë të rritjes së punësimit dhe përparimeve teknologjike, siç është rasti me ekonomitë aziatike që janë theksuar shpesh si shembuj të suksesit të globalizimit.

Është e qartë se vendet e industrializuara do të përfitojnë tërësisht duke marrë avantazhin e mundësive të ofruara në sferat e tregjeve më të mëdha për tregti në atë kapitale (bazat ekonomike) dhe do të priren për të lëvizur nga vendet relativisht të dobëta, për atë se janë të fortë dhe të zhvilluar.

Vendet që nuk kanë kuadër të fuqishëm institucional si dhe politika të ngurta sociale dhe rrjete për të përballuar ndikimet e jashtme negative pashmangshëm do t'i vuajnë efektet negative të globalizimit.

Faktorët e jashtëm, të tillë si mjediset tregtare globale, janë vendimtar në krijimin e mundësive më të mëdha duke paraqitur pengesat në rritjen ekonomike të një vendi.

Globalizimi i ekonomisë, shkencës dhe teknologjive kërkon një shkallë shumë të lartë të zhvillimit të kulturave..

Globalizimi në kushte bashkëkohore është një asimetri:

- Thellim i hendekut mes ekonomive të vendeve të zhvilluara dhe në zhvillim;
- Intensifikim i luftës për qasje shtesë në burime dhe tregje;
- Asimetri ekologjike;
- Varfëri dhe polarizim i njerëzve;
- Vend i pabarabartë i njerëzve;
- Vazhdimi i krizës së borxheve ndërkombëtare.

Dhe krejt në fund, procesi i globalizimit nuk i referohet vetëm globalizimit ekonomik, duke ndikuar kështu në ndryshimin e rrethanave të jetës sonë. Kjo është mënyra që ne jetojmë sot.

Rezistenca ndaj globalizimit ekonomik do të jetë taktikë e gabuar në mënyrë të barabartë si për popujt e pasur po ashtu edhe për ata të varfër.

Pesimistët e globalizimit besojnë se ajo shkatërron kulturën lokale, përhap pabarazitë në botë duke e rënduar edhe më shumë jetën e të varfërve. Disa thonë se globalizimi në botë krijon fitues dhe humbës, nga të cilat pak nga ata përfitojnë ndërsa shumica dënohet me një jetë të varfër.

Globalizmi është një mori procesesh komplekse e jo një proces i vetëm dhe këto procese zhvillohen në kahe kontradiktore.

Shumica e njerëzve mendojnë për globalizimin si pushtet thjesht tërheqës apo ndikues ndaj komuniteteve lokale dhe kombeve nga tregu.

Pavarësisht, nga të gjitha aspektet negative të globalizimit pamjen e tij duhet pranuar si sfidë për mundësitë që ajo ofron në zhvillimin, rritjen ekonomike dhe mirëqenien.

E ardhmja e botës dhe e kompanisë sonë varet nga ndërtimi i konkurrencës, me aftësi për të arritur përparësi konkurruese në tregun e Kosovës, në tregun rajonal si dhe në tregun e përgjithshëm global.

Andaj, globalizimi i tregjeve dhe konkurrenca në një mënyrë të tillë ofron më shumë mundësi dhe si pasojë rrit shpejtësinë dhe bën konkurrencë më të madhe, duke krijuar kështu një treg, më të madh dhe barriera më të ulëta ndërshtetërore.

Bibliografia:

- Bal, DA 2008 "International Business: The challenge of global economy, New York: McGraw Hill - Irwin International, Inc.-2008.
- Blair, P. John., Carroll, C. Michael: *Local Economic Development: Analysis, Practices, and Globalization*, Sage Publications-2008, Vol 34 Issue 2.
- Chanda, Nayan. *Bound Together: How Traders, Preachers, Warriors and Adventurers Shaped Globalization*. Yale University Press, New Haven-2007.
- Dani, Rodrik. *One Economics, Many Recipes: Globalization, Institutions, and Economic Growth*, Princeton University Press-2008.
- Dževadžević. *Strateški menadžment*, Slovo, Mostar-2001.
- Hill, W. Charles. *Global Business Today*, Hill-Irwin, International-2010, Inc. 9ed.
- Jacobson, Larry. Is the Economy draining us all; "*The Boy Behind the Gate: How his dream of sailing around the world became a six-year odyssey of adventure, fear, discovery, and love*"-Jan,2011.
- Levitt, Theodore. *The Globalization of Markets*, Harvard Business Review-May/Jun 83, Vol. 61, Iss. 3.
- Moens, Gabriel., Gillies, Peter: *International Trade and business*; Cavendish Publishing, Australia-2000.
- Muller, Caspar. *Corporate Governance: The role of investors*, Ellipson-the Swiss Investment Foundation for Sustainable Development, Geneva-2002.
- Nadler, A. *Building Better Boards*, Harvard Business Review, May 2004.
- Nedyalkova, Anna. Tankova, Eleonora. *Globalization of economics and developmet*, Chemnitz East Forum-March, 2010.
- Pantelis, Sklias: *Transition economies in the context of globalization: A comparative analysis of the countries of the Western Balkans*; Democritus University of Thrace, University, Komotini-2010.
- Rodrik, Dani. *One Economics, Many Recipes: Globalization, Institutions, and Economic Growth*, Princeton University Press-2008.
- Rugman, M.Alan., Hodgetts, M.Ricjard: *Inernational Business - 2006*, Inc.6ed.

Sakellariopoulos T: *Yperethnikes koinonikes politikes tin epoxi tis pagosmiopoihsis (National Community Policies in the Globalization Era)*, Kritiki, Athens-2001.

Smith, Adam: *Wealth of Nations*-1973,1ed..

Shaw, Martin. *The state of globalization: towards a theory of state transformation; Review of International Political Economy*, 4, 3.

Visser, Hans. Elgar, Edward: *Financial Globalization and Economic Performance*, Langotinic-Publishing, Incorporated-2012.

Burimet nga faqet e internetit:

<http://www.ambasada->

[ks.net/us/repository/docs/Attach_1._Investing_in_Kosovo_2010.pdf](http://www.ambasada-ks.net/us/repository/docs/Attach_1._Investing_in_Kosovo_2010.pdf) (për herë të fundit më 25/05/2011).

<http://www.investopedia.com/articles/07/globalization.asp#ixzz1vr1VEYRF> (për herë të fundit më 12/05/2012)

http://www.eciks.org/english/publications/investing_in_kosovo_2010 (për herë të fundit 12/05/2012).